

ČERNOBÍLÁ KNIHA 1 – část první

První část knihy se stručně věnuje historii šachu, poodhaluje jeho různé role, zastoupení a modifikace. Tato část představuje jakýsi úvod do šachové problematiky a může přinést některé obohacující informace i pro zasvěcené šachisty.

Část první - obsah:

Historie šachu v Čechách (str. 1)

ŠACH coby systém a šach coby život (str. 3)

Co všechno jste chtěli vědět o šachistech a báli jste se na to zeptat (str.4)

Organizace soutěžního šachu – role Šachového svazu ČR (str.7)

Stěžejní problémy šachu (str. 7)

Historie šachu v Čechách

Velestručný pohled do minulosti, aneb je na čem stavět, šach má v Čechách tisíciletou historii

Ambici na první zmínku o šachu v Čechách si osobuje město Klatovy. Prameny pověsti (pravděpodobně z dílny nějakého místního šachového šprýmaře) datuje do r.1015 či 1020. Podle této pověsti jel kníže Oldřich z rodu Přemyslovců v době své vlády na českém území (1012-1034) na obhlídku svého knížectví skrze ves Klatovy. U starosty spatřil šachovnici a vyzval jej v hru. Ač byl panovník starostou poražen, neuražen dává Klatovům znak, kde dominantou je šachovnice obložená písmeny WKC, což znamená Woldřich Kníže České. *“I když byl později městský znak změněn, můžeme původní znak stále spatřit na balkonu klatovské sokolovny.”*

Je to pěkná syntéza fabulace, založená na podobě současného erbu města a historicky dochovaných písemných dokumentů:

V 16. století bylo pečetní znamení s hradbou a věží podnětem ke vzniku znakové pověsti, kterou si vymyslel Jan Klatovský ve své „Fundaci“. Podle ní dal už kníže Oldřich Klatovským znak, a to poloviční štít, jehož dolní polovina byla bílá, horní pak bíle a červeně šachovaná. V r. 1699 obohatil Jan Florián Hammerschmied v „Historii Klatovské“ tento domnělý znak o další vymyšlené prvky: dva meče, písmena W.K.C. (Woldřich kníže český), knížecí korunu a zelený věnec.

„O šachové hře na našem území se zmiňuje už kronikář Kosmas (1045 – 1125). Činí tak v souvislosti se sv. Vojtěchem. Ten v Praze biskupoval v letech 982 – 995. Protože ale další důkazy chybí, zdá se nepravděpodobné, že by se šachy hrály v Praze už v 10. století. Zato se ale ví, že v Čechách se šachová hra objevila ve století jedenáctém. Přivezli ji nejspíše všudypřítomní kupci a to z Itálie, nebo přímo z Byzance.“(F. Zabloudil, Historie šachu, šachy v historii)

Těžko však říct, jakou podobu tehdy šachy měly.

První česky psané šachové dílo se datuje kolem roku **1390**. Jedná se o alegorickou satiru italského dominikána Jacoba de Cessolis, v překladu Tomáše Štítného *„Kniežky o šašiech a co hra šachová ukazuje a učí“*.

V Cessolisově moraliťe šachy symbolizují svět a stavovské rozdělení středověké společnosti. V textu se prolínají komentáře k pravidlům hry s citáty z Písma svatého a s citáty z děl církevních i světských spisovatelů i starověkých klasiků.

Zmínku o šachu lze údajně nalézt i u Mistra Jana Husa. Ve své závěti knězi Martínkovi Hus praví: *Ale prosím tě pro milosrdenství Ježíše Krista, abys mne nenásledoval v žádné lehkomyšlnosti, kterou na mně spatřil. Víš, že jsem, bohužel, před kněžstvím svým rád a často hrál šachy, mařil čas a často jiné i sebe onou hrou nešťastně rozhněval...* (F. J. Prokop, Československo ve světovém šachu, Praha,1935)

Z roku **1497** pochází **nejstarší dochovaná tištěná šachová kniha**, *Repetición de amores y arte de ajedrez* (Opakování lásky a umění hry v šachy) španělského kněze Luise Ramireze de Luceny.

Dnešní podoba šachu se datuje k 15. století a odvozuje se od úpravy perské hry šatrandž, následníka staré indické hry čaturanga. Do jižní Evropy ji přivezli arabové. Podle mnoha šachových historiků je čaturanga předchůdcem všech dnes hraných šachových her. Byla to strategická desková hra pocházející z Indie. Vynecháním kostky a úpravou pro dva hráče vznikla hra šatrandž (Persie, 6., 7. stol.), která pak prošla ještě dlouhým vývojem, než se z ní staly šachy v takové podobě, jak je známe dnes. Prostřednictvím Arabů se šatrandž dostala do Evropy, kde z ní v patnáctém století vznikly moderní šachy. Ty ji pak postupně vytlačily, protože byly rychlejší a takticky zajímavější.

"Kdo jest ta dívka, s níž jsi šachy hrál?"

Tři hodin starší vaše známost být nemůže..." W. Shakespeare – Bouře (1611)

Šachy jsou považovány za královskou hru. Je otázkou, jak významnou roli na královských dvorech ve středověku šachy zastávaly, anebo zda toto pojmenování není spíše odvozeno od důležitosti královské figury, po jejíž „smrti“ hra nemá pokračování. Každopádně četné prameny uvádějí, že mezi české panovníky, kteří rádi hráli šachy, patří Přemysl Otakar I. (1198–1230), Jan Lucemburský (1310 - 1333), Jiří z Poděbrad (1458 - 1471) a Vladislav Jagellonský (1471 - 1516). K obdivovatelům šachové hry patřil také Jan Amos Komenský (1592 – 1670).

„Z blízkého kontaktu s umělci a šachisty jsem dospěl k osobnímu závěru, že zatímco všichni umělci nejsou šachisté, všichni šachisté jsou umělci.“ lichotí šachistům Marcel Duchamp, 1925.

Od 19. století je možné nalézat stále více dat. Dle rozličných pramenů zapustil šachový život v první polovině devatenáctého století své kořeny v pražských kavárnách. Vyznavači této hry se stali i Josef Jungmann, František Palacký, Ladislav Čelakovský, Josef Kajetán Tyl a mnozí jiní.

Šachové zákoutí Ungrovy kavárny v Praze vylíčil v roce 1871 v berlínské *Schachzeitung* pražský knihkupec K.B.Kober: *Šach hrál se tu hlučně. Při hře se mluvilo ba i zpívalo, podle toho jaká byla situace na šachovnici. Denně bylo nejméně šest šachových stolků obsazeno, v neděli pak všech 21 šachovnic, co jich měla kavárna k dispozici...*

Milníky organizovaného šachu v Čechách:

V roce **1867** byl založen utrakvistický "Prager Schachklub", o dva roky později vznikl český šachový odbor Akademické čítárny, v němž hrálo více než 90 šachistů. Světovou proslulost získali nejdříve šachoví skladatelé, představitelé české školy úlohové, kteří se zasloužili o vznik šachových rubrik v českém tisku.

15. února **1884** byly schváleny stanovy prvního významného českého šachového klubu "Českého spolku šachovního".

1888 byla založena "Česká asociace šachová", jejímž účelem bylo šíření šachu, kontaktů mezi hráči, pořádání pravidelných sjezdů, turnajů a vydávání šachové literatury. Asociace pracovala do roku 1891. 8. září **1905** vznikla nová organizace pod názvem "Ústřední jednota českých šachistů".

V roce **1952** byla do té doby samostatná Ústřední jednota československých šachistů začleněna do organizační struktury Státního výboru pro tělesnou výchovu a sport, od roku **1956** Československého svazu tělesné výchovy (ČSTV). Důležitou roli v jeho financování a tím i financování sportu hrála do r. 2011 sázková kancelář Sazka.

Historie Sazky začala v roce 1948 zrušením soukromých sázkových společností a založením státního podniku Staska (Státní sázková kancelář), která umožňovala sázky na sportovní zápasy. Tato organizace byla po pěti letech zrušena pro podezření z manipulace se sportovními zápasy.

Protože se sázení po zrušení jediné sázkové společnosti přesunulo do illegality, byla v roce 1956 založena společnost Sazka, která byla následující rok svěřena Československému svazu tělesné výchovy. Ročně v ní lidé prosázeli kolem pět miliard korun. Zhruba polovina šla na výhry, druhá do sportu.

V březnu **2011** Sazka po významném zadlužení kvůli stavbě sportovní haly sazka Areny, které není schopna splácet vyhláší bankrot. Tím skončil jeden ze zdrojů financování sportu.

V r. **2013** se Svaz začleňuje do organizační struktury nově se transformujícího Českého olympijského výboru (ČOV) coby řádný člen. Ten se snaží zastřešit všechny sporty a vybudovat si silnou pozici vůči státu, skrze nějž do sportu proudí dotace.

♥♥♥

ŠACH coby systém a šach coby život

Pro pochopení Černobílé knihy rozdělme šach na dvě roviny: **ŠACH** coby hra sama o sobě a **šach**, tedy šachový život, který tepe pod vedením Svazu.

„Šach je míněn jako zábava nadaných lidí s praktickou energií, kteří jsou si plně vědomi za svou společenskou existenci, lidí, kteří i při zábavě touží utužovat a povzbuzovat své intelektuální schopnosti až k nejvyšší mezi“. Howard Staunton (1810-1874)

Dlouho se vedla vcelku zbytečná polemika, zda jsou šachy sport, nebo hra. Stejně tak, jako ostatní sporty, je šach na amatérské úrovni hrou a zábavou, na výkonnostní úrovni sportem.

ŠACH - coby systém

ŠACH – tedy hra samotná, je láska zahalená mnohými tajemstvími, nabízející nevyčerpatelné prameny překvapení, nečekaných obrátů, radosti, poznání i sebepoznání. Je to láska věrná, zpravidla celoživotní. Může být nebetyčně náročná, ale může se spokojit i s letnými polibky.

ŠACH má věru množství podob, což se kromě nesčetného počtu možností kombinací projevuje i tím, že na jedné šachovnici může soutěžit člověk s počítačem, žena s mužem, dítě se starcem... Kombinuje řadu nutných předpokladů k dosažení výhry: elementární logickou a matematickou schopnost, důkladné studium, abstraktní uvažování, psychickou i fyzickou odolnost, důkladnou přípravu na soupeře, analytické schopnosti, orientaci v čase, schopnost rozhodování, potlačení emocí... V tomto směru jde asi o jeden z nejkompexnějších sportů, přičemž více než muskulatura jsou namáhány schopnosti mentální.

ŠACH je paralelou života: uděláš chybu, nemůžeš ji vzít zpátky.

Absolutní pochopení ŠACHU je, zdá se, mimo dosah lidského vědomí. I nejlepší hráč najde svého přemohitele. Když už to nebyl člověk, stal se jím počítač. Stejně jako atleti nezkoušejí předběhnout automobil, tak šachisté brzy přestanou zkoušet porazit počítač. Ale proti počítači se postaví další počítač. Hranice uchopení věčné nadvlády je v nedohlednu. Bude těžké objevit systém, který by byl bezchybný.

„Šachy nejsou výsadou génů, ale jsou hrou, která vyžaduje určitý druh abstraktního uvažování, který není všem lidem vlastní“. David Navara (2013)

Šach – coby šachový život

Šach se v takto pojatém kontextu týká všech lidí, kteří se kdy dotkli šachových figur a měli tu možnost nahlédnout pod roušku tajemství ŠACHU a nějakým způsobem tomuto tajemství propadli. To znamená všech šachistů od amatérů po profesionály, od žen a dětí po seniory, od aktivistů po funkcionáře. Ti všichni jsou součástí šachového života, vytváří jej a zároveň poskytují ŠACHU živnou půdu a jsou jeho podhoubím. **V tomto smyslu Svaz zastává roli organizačně servisní instituce.**

Co všechno jste chtěli vědět o šachistech a báli jste se na to zeptat
(aneb Průvodce pro nezasvěcené)

Šachista je člověk, který se ponořil o něco více do hlubin tajemství šachu a objevil jeho krásu a neopakovatelnost. Tato láska jej pak provází celý život.

K tomu, aby se člověk se šachem seznámil a mohl jeho krásu a tajemství propadnout, nezbytně potřebuje nějaký **první implus**. K poznání tohoto světa vedou jen tři cesty.

První z nich je **prostřednictvím rodiny** (kamarádů, známých). V případě rodiny zpravidla vede potomka k šachům někdo z rodičů či prarodičů, který je ochoten se o šachové zkušenosti obětavě podělit. (V případě kamarádů či známých je motivace obvykle vedena spíše tím, že ve svém okolí nemají sparringpartnera, takže jsou ochotni si jej vytvořit.)

Druhá možnost, jak šachy objevit, je prostřednictvím **šachového kroužku**. V případě, že v rodině a okolí šachy nikdo neovládá, je role kroužku **zásadní a nezastupitelná**.

Vzácnou kategorii tvoří **samouci**, ale jedná se o řídký jev a platí jen pro začátečnickou výkonnost. Bez následného kontaktu se šachovou komunitou se nemůže rozvíjet.

Šach nezná generační, ani fyzický handicap. Šachy se dají hrát **s kýmkoliv**, nezáleží na věkovém rozdílu, či pohlaví: děti vs. starci, žena vs. muž, dítě vs. dospělý Tato variabilita dává jedinečnou možnost k rozvíjení a upevňování mezigeneračních vztahů, zejména v rodinách. Jakmile se člověk jednou šachy naučí, nezapomene. Šachy jsou dlouhodobý sport.

Je-li po ruce šachovnice, dají se hrát prakticky **kdekoliv**. Co se nesoutěžního šachu týče, není ve své podstatě na Svaz vázán (ani podporován).

Šachy lze hrát **kdykoliv**. A to jak z pohledu věku – od doby, kdy se naučím tahat figurkami až po kmetský věk, tak z pohledu volného času – ráno, v noci, večer, přes den... Jediný limitující prvek je soupeř. Ale i toho lze v dnešní technologické době najít kdekoliv na internetu a hrát s ním pomocí počítače.

Oproti většině jiných sportů je **finančně méně náročný**, zejména máme-li na zřeteli amatérský šach, kde je zapotřebí jen šachovnice a soupeř.

I při volbě kariéry profesionálního šachisty však lze konstatovat, že náklady budou nesrovnatelně nižší, než např. u hokeje, golfu, tenisu...

Šachové handicapy

Když se postaví netrénovaný běžec na start sprintu s nejrychlejším mužem planety, bude netrénovaný běžec zhruba v půli trati, zatímco soupeř již protne cílovou pásku.

Rozdíl se ještě zvýrazní, když se proti němu postaví žena, dítě, nebo stařec. U maratonu již bude rozdíl propastně viditelný.

Podobné rozdíly existují i mezi šachisty a je samozřejmě rozdíl mezi trénovaným (výkonnostním) šachistou a šachistou amatérem.

Pro silnějšího hráče není přínosné hrát se soupeřem o několik tříd slabším. Pakliže v sobě nemá kus pedagogického altruismu, obvykle se takového hře snaží vyhnout.

Jednou ze stěžejních výhod trénovaného šachisty je znalost teorie zahájení partie, podpořené studiem historicky odehraných variant a orientace v optimálních řešeních (sporné - špatné tahy jsou již dopředu zavrženy).

Stejně talentovaný, netrénovaný jedinec se bez znalosti teorie zahájení ocitá oproti svému trénovanému soupeři od počátku v nevýhodě a v případě špatného zahájení může jen stěží špatně rozehranou partii zvrátit.

Hypotetická **zmírnění handicapu v jakémkoliv soutěžním utkání** (proč například nedat 70. leté dámě - v zápase v rapid šachu na 2x15 min. - s 30. letým mladíkem pár minut navíc) – **vylučují pravidla FIDE.**

V nesoutěžních kláních (např. on-line, velkorysost soupeře, hra o peníze...) se naopak varianty časové dohody mezi hráči nevylučují a vcelku často se využívají.

V rámci šachových show jsou využívány tzv. simultánky, což je exhibiční vystoupení šachového mistra nebo velmistra, který hraje současně na dvou a více šachovnicích proti vícero hráčům. I v tomto případě lze hovořit o jisté handicapové nabídce.

Rapid šach/bleskový šach

Rapid šach je disciplína, kdy má hráč omezený čas (15-60 min.) na provedení všech svých tahů v partii. Do této modifikace se vkládaly velké naděje v počátku 90. let, z hlediska úspory času.

V současnosti koexistuje s klasickým šachem (celková délka partie cca 2-5 hodin) a je užíván pro rychlá rozhodnutí zápasu a jako omezení remizovosti u šachové špičky.

Rizikem a nevýhodou rapid šachu je však menší náročnost na komplexní výkon a rozvoj šachisty a vede spíše k povrchnosti. Je využíván i v dětských soutěžích. Časový pres nevede k prohlubování chápání hry.

Pro bleskový šach platí totéž, jen čas na provedení všech tahů v partii je omezen ještě kratším časovým limitem (1- 15min.).

Ve své podstatě existují dva typy šachistů:

„ortodoxní“ – kterého opravdu šachy baví natolik, že se jimi zabývá i mimo partii. Ve volném čase se připravuje, analyzuje nejen své partie, ale i všechny partie dostupné. Oplývá vůlí a touhou po vítězství. Vítězství je schopen a ochoten obětovat veškerý svůj čas. Pakliže je přítomen

talent, ve spojení s pílí má ideální předpoklady pro dosažení vrcholu. Šachy jsou součástí jeho duševního života a přemýšlení. Existují i ortodoxní šachisté bez talentu.

„neortodoxní“ - který má, kromě šachu rád i společnost a může se s ostatními hráči bavit i o jiných věcech. Má také touhu po vítězství, avšak o něco méně vyvinutou. Svou pílí zpravidla rozprostírá i do jiných činností. Odehraje partii a jde se věnovat dalším aktivitám.

Soutěžní šach

Jádrem šachu jako sportu jsou tzv. „vážné“ partie s mnohahodinovými časovými limity a přísnými pravidly, jejichž struktura vede až k velmi prestižnímu titulu mistra světa.

Variace soutěžního šachu

Šach nabízí i některé variace, jež tvoří samostatné soutěžní disciplíny, které nelze opominout. Následující tři fungují pod hlavičkou Svazu.

Skladební/Kompoziční šach - (též umělecký šach, problémový, úlohový šach) spočívá v tvorbě šachových kompozic, což jsou uměle vytvořené pozice, k nimž patří určité zadání (např. „bílý táhne a dá mat ve třech tazích“).

V první polovině 20. století získali naši šachoví skladatelé, představitelé české školy úlohové světovou proslulost a **zasloužili se o vznik šachových rubrik v českém tisku**. Skládání šachových problémů je považováno za umění, které se řídí řadou pravidel.

Korespondenční šach (zastarale též teoretický či analytický šach) je obecné označení pro hraní šachu přes prostředky dálkové komunikace, bez pohledu z očí do očí. Pokud není stanoveno jinak, považuje se za samozřejmé, že hráči mohou využívat veškeré dostupné prostředky podpory: knihy, rady známých i počítačových programů, přehrávání si pozice na šachovnici.

Online šach – šachové portály, kde si hráči mohou zahrát s kýmkoliv z celého světa, vyzvat dle libosti silnějšího či slabšího soupeře, zvolit si délku partie a přes chat s ním i komunikovat. Tato forma šachu je ve světě velmi populární.

Alternativní šachy

Existuje mnoho dalších šachových variant, nazývejme je třeba „alternativní šachy“ – (např. holandské šachy, Fischerovy šachy, válcové, toroidní, více řad a sloupců, trojšachy, čtyřšachy, či použití figur s neobvyklými vlastnostmi... atd).

Ty jsou „ortodoxními“ šachisty přijímány jako zpestřující kuriozita a jen menší část z nich se takovýchto akcí či turnajů účastní.

Možná nejsofistikovanějším představitelem této kategorie jsou „Fischerovy šachy“, které dal světu všanc šachista a jedna z nejvýraznějších postav šachové historie Bobby Fischer (1943–2008). V průběhu let si u šachistů vybudovaly respekt a turnajová klání nejsou úplnou vzácností.

Různých variant alternativního šachu je možné, zejména v amatérském šachu, dobře využít (možnost prezentovat veřejnosti šach nikoliv jako zkostnatělou, ale svěží disciplínu, plnou zajímavých variant) a mohou se stát příjemným zpestřením šachového života.

Organizace soutěžního šachu – role Šachového svazu České republiky

Šachy jsou nejen hra, ale i sport s celosvětovou propracovanou strukturou. V České republice se šachy organizují prostřednictvím ŠSČR (Šachového svazu České republiky).

Pokud vše funguje správně, není obvykle důvod něco měnit. Přesto je dobré se dívat do budoucna a předcházet možným krizím.

Svaz se jako organizace založená převážně na dobrovolné práci přirozeně zaměřuje na zabezpečení nezbytných technikálií kolem organizace soutěží, registrace hráčů, dohlížení nad pravidly apod. Tyto činnosti vyčerpávají drtivou většinu jeho potenciálu. Jejich úroveň se stále zvyšuje, ale na cokoliv dalšího se jen obtížně hledají kapacity a energie.

Panuje všeobecná shoda, že Svazu se v obecné rovině podařilo nastavit fungování vnitřních soutěžních mechanismů a zastřešení šachu v kontextu s FIDE a dalšími orgány.

Existují však další důležitá témata, kterými by se měl Svaz - i v rámci svých stanov - zabývat, ale nad nimiž doposud panuje jistá bezradnost, případně se jimi nezabývá vůbec.

Posláním Černobílé knihy je na tato témata upozornit, otevřít je, popsat stav v jakém se nachází, naznačit směr, kudy je možné uchopit a nadnést črty možných řešení. Může sloužit jako rukověť pro stávající i budoucí funkcionáře. Odstranění problémů v systému a nastartování nových nebude krátkodobou záležitostí.

Vše souvisí se vším a je v sobě navzájem obsaženo. (Osho)

Dovolme si na úvod pojmenovat stěžejní problémy, které se prolínají současně ve dvou či více tématech.

Stěžejní problémy šachu **dva proudy, lidé, finance, směr a budoucnost**

Dva proudy

Soustředěním se na funkce spojené s organizací soutěží se Svazu dlouhodobě nedařilo najít sílu věnovat pozornost péči o šachový život jako celek. Tím se otevřela **propast mezi amatérským šachem a výkonnostním šachem**. Ve výsledku se šach rozdělil na dva proudy – jeden nehraje téměř vůbec, druhý hraje soutěžně. Oba proudy přestaly být veřejností viděny a vnímány.

Výkonnostní šachista – tedy registrovaný hráč nemusí problém s kým hrát řešit, neboť Svazový a klubový život mu umožňují soutěžní klání v téměř libovolné míře. Tyto soutěže se však odehrávají v uzavřených místnostech, kam sice veřejnost má přístup, ale této možnosti příliš nevyužívá (*ať již z důvodu neinformovanosti, nebo nezájmu o šachové dění*).

Neregistrovaný, amatérský, nesoutěžní hráč se s problémem, kde a s kým si zahrát šachy naopak setkává. Jednak narazí na nedostatek hráčů ve svém okolí (*což úzce souvisí s uzavřeností*

šachového světa), jednak na šachem vyklizené prostory kdysi tradičních míst, kaváren a hospod. I ostatní **veřejná prostranství jsou též šachupustá**.

Šach se tak začíná objevovat mezi stále menší skupinou populace, hraje jej čím dál méně lidí, není na očích ani široké veřejnosti, ani mladé generaci a jeho **společenská prestiž klesá**.

S takto oddělenými proudy šach nečeká samovolný obrat k lepšímu. Starší generace dožívá, nová adekvátně nepřibývá. Nečinnost vede k postupné kontrakci.

Členská základna je stagnující a jako problém se jeví malá snaha o získání každé šachové duše. Coby alarmující fakt je zapotřebí zdůraznit, že v současné době je **registrováno jen asi každé osmé dítě**, které se věnuje šachu.

Zájmem šachu je mít co **nejširší členskou základnu**. Šíře základny má vliv nejen na státní dotace, ale může mít vliv na kvalitu budoucí reprezentace (*větší možnost objevit talent*).

Lidé

Současné pojetí života, méně času na mimopracovní aktivity a tlak na zajištění životních potřeb se v šachu projevuje nejen na lokální úrovni **nedostatkem schopných lidí**, kteří si mu mohou dovolit věnovat potřebný čas.

Na tomto problému celý šach stojí – od aktivistů v klubech, přes krajské i centrální funkcionáře všech úrovní, až po hráče. Svazoví funkcionáři nejsou Svazem buď placeni vůbec, anebo se jedná o částky symbolické.

Finance

Celosvětově se šachy ve srovnání s divácky atraktivními sporty potýkají s nedostatkem finančních prostředků a málokterý stát jim dává prioritní podporu.

Svaz je z větší části **závislý na dotacích MŠMT**, které jsou vázány a) na počet a kredit členské základny b) na **reprezentačních výsledcích**. Další část příjmu tvoří **startovné v soutěžích** a **poplatky LOK a FIDE** a poslední výraznější (a nejstabilnější) příjem je vázán na členskou základnu – **členské příspěvky**.

Směr

Varovnou skutečností je, že členská základna dlouhodobě spíše klesá, reprezentační výsledky se zhoršují a výkonnost české mládeže ve srovnání se světovým i evropským měřítkem nabízí **temný pohled futura**.

Budoucnost

Jako každá neprofesionální struktura má ŠSČR problémy s řízením sebe sama. Je všeobecně přijímaným faktem, že veškeré diskuse mají tendence vést do ztracena a málokterá systémová změna se podaří.

Svaz by měl najít svou roli prospěšného patrona rozkvětu českého šachu a to ve všech aspektech.

